GÁBOR DÉNES-DÍJ 2018

BESZÁMOLÓ AZ ALAPÍTVÁNY KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A társadalmi fejlődés csak magas szinten képzett alkotó emberek közreműködésével biztosítható, ezért társadalmi érdek a kutató, fejlesztő, feltaláló, oktató szakemberek kiemelkedő teljesítményének elismerése és sikereik példaként állítása.
Az 1989-ben létrehozott Díj megalapítóinak szándéka a technológiai innováció, a műszaki/mérnöki kutatómunka, az ember által teremtett gépek és anyagi konstrukciók iránti társadalmi figyelem és elismerés felkeltése és megerősítése volt. A tudományos és szellemi teljesítményekre épülő világunkban meg kell erősíteni az anyaggal történő bánás, a technológiai képességek, a műszaki alkotások és alkotók iránti méltó társadalmi elismerést is.
A **Gábor Dénes-díj** és annak idén harminc éves története alapvetően erről szól.
Az Alapítvány kuratóriuma arra törekszik, hogy a díjátadási ünnepség minden tekintetben méltó legyen ahhoz a teljesítményhez, melyet elismerni szándékozik. A díjátadási rendezvény helyszíne 2005 óta, idén is a Parlament lehetett, mely kifejezi a kiemelkedő innovációs eredmények és ezen eredményeket létrehozó alkotók erkölcsi elismerésének országos jelentőségét.
Az ünnepség fővédnöke **Kövér László**, az Országgyűlés elnöke volt.

Díjátadók az átadás sorrendjében:
Dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke, → Dr. Magyari-Köpe Blanka és Dr. Kolozsváry Zoltán
Dr. Palkovics László miniszter (ITM) → Kiss Péter Attila (Életmű díj) és Kotschy András
Dr. Birkner Zoltán elnök (NKFIH) → Dr. Barna László
Dr. Łuszcz Viktor elnök (SzTNH) → Dr. Puskás László Géza
Dr. Szabó Gábor elnök (MISZ), → Kónya Zoltán
Dr. Freund Tamás alelnök (MTA) → Dr. Varga Péter Pál
Józsa János rektor (BME) → Gschwindt András (Életmű díj)
Dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke, → Árokszállási Laura (In Memoriam Gábor Dénes elismerés)
Józsa János rektor (BME) → Török Tímea Nóra (Gábor Dénes Ösztöndíj)

A Gábor Dénes nevével fémjelzett díjak

Az 1989-ben alapított Gábor Dénes-díj alapvető célja a névadó életpályájával szimbolizált innovatív magatartás elismerése. A Díjra a nyilvánosan meghirdetett felhívás alapján terjeszthették fel a méltónak ítélt alkotókat az innovációban szakmai kompetenciával rendelkező szakemberek.
A több mint 1300 potenciálisan érdekelt szervezet vagy szakember közvetlen megkeresése útján (nyomtatott felhívás postai terjesztése), valamint a hagyományos és az elektronikus média segítségével népszerűsített Gábor Dénes-díj felterjesztési felhívás alapján lehetett előterjesztést tenni olyan alkotókra, akik

- **kiemelkedő tudományos, kutatási-fejlesztési tevékenységet folytatnak,**
- **jelentős, a gyakorlatban az elmúlt öt évben bevezetett, konkrét tudományos és/vagy műszaki-szellemi alkotást hoztak létre,**
- **megvalósult tudományos, kutatási-fejlesztési, innovatív tevékenységükkel hozzájárultak a környezeti értékek megőrzéséhez,**
- **személyes alkotó közreműködésükkel megalapozták és fenntartották intézményük innovációs készségét és képességét.**

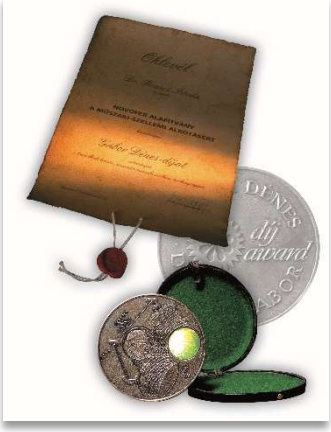

A Kuratórium *az elmúlt öt évben folytatott,* kiemelkedően eredményes innovatív teljesítmény elismeréseként **Gábor Dénes-díj**at adományozott a jelöltek közül kiválasztott, Magyarországon élő, magyar állampolgársággal, vagy határainkon túl élő, magyar alkotóknak.

A díjjal egy 125 mm átmérőjű, a kitüntetett nevét, a kitüntetés évszámát, a tudós hologram képét tartalmazó bronz plakett járt, amelyet díszoklevél és nettó 500.000 Ft. összegű pénzdíj egészített ki.
A határainkon túl élő magyar alkotók elismerésére javaslatot tehettek a külhoni (Kárpát-medence és szórvány magyarság a világban) szakmai, valamint civil szervezetek is.

Az életmű díjjal Domokos Gábor és Várkonyi Péter feltalálók porcelánba öntött, és a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. által gyártott dísztárgya, a ***Gömböc*** is jár.

„In Memoriam Gábor Dénes" elismerésben részesült tanárnő, aki Kampfl József szobrász-művész Gábor Dénest mintázó bronz büsztjét vehette át.

A döntést a **NOVOFER Alapítvány** kuratóriuma hozta, melynek elnöke prof. **Gyulai József** dr., fizika-matematika szakos tanár, az ELFT tiszteletbeli elnöke, akadémikus, és tagjai
Dr. Blaskó Gábor, vegyészmérnök, a Servier Kutatóintézet tudományos tanácsadója, akadémikus;
Dr. Drozdy Győző, villamosmérnök, híradástechnikai szakmérnök, a Telenor Magyarország Zrt. vezérigazgatói tanácsadója;
Havass Miklós matematikus, a MTESz és a SzÁMALK korábbi elnöke;
Karsai Béla MBA Master Economist, a Karsai Holding Zrt. elnök-vezérigazgatója;
Dr. Pap László, villamosmérnök, a BME tanszékvezető egyetemi tanára, akadémikus.

A Kuratórium döntése alapján **Gábor Dénes-díj**ban részesült két határon túli alkotó:

dr. Magyari-Köpe Blanka mérnök-fizikus, a Stanford Egyetemi kutató csoport vezetője,
a mesterséges intelligencia területének fejlődésében központi szerepet betöltő neurális hálózati rendszerek hatékony működéséhez szükséges - nanoméretű rezisztív memória (Resistive Random Access Memory – R.R.A.M.) készülékek fejlesztésben végzett munkájáért, különösen az atomisztikus hatások vizsgálatát lehetővé tevő, a sűrűségfunkcionált elmélet alkalmazásával kidolgozott kvantummechanikai számításaiért. Ez jelentős áttörést eredményezett a napjainkban piacra kerülő drónokban, robotikában, okoskamerákban és a virtuális valóság termékekben, valamint az önállóan közlekedő autókban és repülőgépekben is alkalmazott memrisztorok gyártása során azok mérete, sebessége, és áramfelvétele optimalizálása terén.

dr. Kolozsváry Zoltán gépészmérnök, a marosvásárhelyi Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem címzetes tanára,
a Plasmaterm cég vezetője az anyagtudomány - különösen a gáznitridálással végzett hőkezelés gyakorlatba történő alkalmazása - terén elért eredményeiért, amelyet 15, Magyarországon, Romániában, Németországban és az USA-ban bejegyzett szabadalom véd. Továbbá a hazai és a külhoni felsőoktatásban betöltött kiemelkedő oktatásszervezői és oktatói tevékenységéért, a tudományos ismeretek társadalmasításában végzett munkájáért.

A Kuratórium döntése alapján **Gábor Dénes Életmű Díj**ban részesült két alkotó

Kiss Péter Attila villamosmérnök, a Zoltek Corp. nyugalmazott alelnöke,
a karbon szálaknak a korábbiaknál lényegesen alacsonyabb költségen való gyárthatóságának kifejlesztéséért, a gyártáshoz szükséges gyártósori koncepció kidolgozásáért, annak hazai gépgyártóktól történő beszállításokkal való megvalósításáért. Ennek révén az egykori nyergesújfalui Magyar Viscosa gyár területén a hazai gyártás évente 120 millió USD körüli bevétel mellett mintegy 1400 főnek ad munkát. A nagy piaci keresletre való tekintettel a texasi majd magyarországi gyártókapacitás kiépítése után Mexikóban is létrehoztak egy üzemet, szintén az ő eredeti innovációi alapján, melynek felügyeletét a beindulásig szintén ő látta el. E mexikói üzemhez mintegy negyvenkamionnyi magyar gépet exportáltak a hazai beszállítók.

Gschwindt András villamosmérnök, a Budapesti Műszaki és Közgazdasági Egyetem címzetes egyetemi docense,
a hazai rádióamatőr mozgalom fáradhatatlan irányítója, az űrtechnológia hazai fejlesztésében betöltött több évtizedes kiemelkedő munkájáért, az Interkozmosz műholdak fedélzeti berendezéseinek eredményes fejlesztéseiért, az első hazai műhold, a MASAT-1 létrehozásában, felbocsátásában és üzemeltetésében betöltött irányító szerepéért, a felbocsátás előtt álló Szmog-1 mikroméretű műhold innovatív megoldásainak kidolgozása és integrálása terén végzett munkájáért.

A Kuratórium döntése alapján **Gábor Dénes-díj**ban részesült öt hazai alkotó:

Kotschy András a Servier Gyógyszerkutató intézet igazgatója és tudományos kutatócsoport vezetője,
akinek szakmai irányításával elsőként fedezték fel az MCL1 fehérje szelektív gátlószereit mint innovatív rákterápiás hatóanyagokat. Az eredmények egy új biológiai mechanizmussal bővítik a rákterápia eszköztárát, amellyel kapcsolatban több szabadalmat is bejelentettek. A fejlesztés gazdasági értékét jelzi, hogy a vegyület fejlesztésébe az onkológiai területen világszinten is vezetőnek számító Novartis cég is bekapcsolódott.

dr. Barna László mérnök fizikus, a Magyar Tudományos Akadémia Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetének Fénymikroszkópos Képalkotó Központjának vezetője
a szuper-felbontású mikroszkópia orvostudományi kutatási célokra történő bevezetéséért, a Fénymikroszkópos Képalkotó Központ világszerte elismert kutató-fejlesztő mikroszkópos műhellyé történő alakításában betöltött szerepéért.
A díjazott a szuper-felbontású fénymikroszkópia STORM (Stochastic Optical Reconstruction Microscopy) típusának és a konfokális mikroszkópiának úttörő ötvözésével a világon először volt képes azonosított idegsejt nyúlványokban a célfehérjék mennyiségének és helyzetének nanométeres pontosságú meghatározására és a molekuláris változások nyomon követésére idegrendszeri beavatkozások után.

dr. Puskás László Géza biológus, az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont tudományos tanácsadója,
az Avidin Kft. ügyvezető igazgatója a nemzetgazdasági és világ-egészségügyi szempontból fontos gyógyszerkémiai és klinikai fejlesztési eredményei okán, kiemelten az Alzheimer kór kezelésében a hatásmechanizmusa révén a betegség hátterében húzódó folyamatok befolyásolásával a betegek gondolkodási képességének javítását eredményező molekula kidolgozásáért. (Az Alzheimer-kórban jelenleg több mint 50 millió ember szenved, hatalmas terhet róva a gazdaságra, a társadalomra és a családokra.)

Kónya Zoltán egyetemi tanár, a Szegedi Tudományegyetem tudományos és innovációs rektorhelyettese
a nanoszerkezetű anyagok, elsősorban nanocsövek- és nanokompozitok előállításáért és azok ipari alkalmazása területén elért nemzetközileg elismert munkásságáért, továbbá a noneszerkezetű anyagok biokompatibilitása és toxicitása terén végzett, széles körben elismert kutatói tevékenységéért. Eredményeit a gyakorlat számos területén alkalmazták, amelyekről 13 szabadalma tanúskodik.

Dr. Varga Péter Pál ortopéd sebész, az Országos Gerincgyógyászati Központ igazgató főorvosa
a kiemelkedő kreatív, innovatív műszaki-szellemi tevékenységéért, többek között az új fejlesztésű implantátumok gerincsebészeti beavatkozási, műtéti eljárásainak fejlesztésében és alkalmazásában betöltött úttörő szerepéért, az anyagtechnológiai és gyártási mérnöki eredményeknek a gerincgyógyászati eljárásokba történő eredményes integrálásáért, a négy évtizedes, iskolateremtő gerincsebészeti orvosi tevékenységéért.

A Kuratórium döntése alapján **In Memoriam Gábor Dénes** elismerésben részesült

Árokszállási Laura tanárnő,

Gábor Dénes szellemi örökségének ápolásában betöltött szerepéért, kiemelten a középiskolás korosztály természettudomány iránti orientálása területén végzett kiemelkedő munkájáért, az Alapítványnak a középiskolások körében meghirdetett pályázati rendszerének népszerűsítéséért, a pályamunkák értékelésében és elbírálásában, a Zentai Gimnázium diákjainak sikeres pályázati felkészítéséért, a határon túli fiataloknak Gábor Dénes szellemiségének és munkásságának megismertetésben végzett több éves kiemelkedő tevékenységéért.

<u>Gábor Dénes Tudományos Diákköri ösztöndíj</u><u>ban részesül</u>

Török Tímea Nóra hallgató,
az *„Atomi skálájú kapcsolás Nb nanovezetékekben és Nb2O5 memrisztorokban* „ tárgyú dolgozatáért.
Konzulense: Prof. Halbritter András,
BME Természettudományi Kar, Fizika Tanszék

Ünnepélyes díjátadás a Parlament Felsőházi termében

December 13-án, az Országház Felsőházi termében tartott ünnepségen, az Országgyűlés elnöke, az Innovációs és Technológiai miniszter, a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Magyar Tudományos Akadémia és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elnökei, a BME rektora közreműködésével átadott, **Gábor Dénes** nevével fémjelzett-díjakat, a szakmai és tudományos szervezetek felső szintű vezetőinek valamint a sajtó, rádió és televízió képviselőinek és a meghívott vendégek jelenlétében vehették át a kiválasztott szakemberek.
A Himnusszal kezdődő ünnepséget megelőzően a résztvevők megtekinthették a Gábor Dénes interjú filmet és Dénes Gábor filmrendező magyar tudósokról készült portréit.

Az ünnepséget dr. **Kövér László** úr, az Országgyűlés elnökének köszöntője nyitotta, majd az alapító **Jamrik Péter** gondolatait ismerhették meg a résztvevők.

A határainkon túl alkotó szakemberek – Dr. Magyari-Köpe Blanka és Dr. Kolozsváry Zoltán– részére megítélt díjat **Kövér László** házelnök, és **Dr. Pap László** kurátor adta át.

A további **Gábor Dénes-díj**ak átadásában és a díjazottak eredményeinek méltatásában közreműködtek
Dr. Palkovics László miniszter (ITM) és Dr. Pap László kurátor
Dr. Birkner Zoltán elnök (NKFIH) és Dr. Pap László kurátor
Dr. Łuszcz Viktor elnök (SzTNH) és Dr. Pap László kurátor
Dr. Szabó Gábor elnök (MISZ) és Dr. Drozdy Győző kurátor
Dr. Freund Tamás alelnök (MTA) és Dr. Drozdy Győző kurátor
Józsa János rektor (BME) és Dr. Drozdy Győző kurátor

Árokszállási Laura tanárnő részére megítélt **In Memoriam Gábor Dénes** elismerést **Dr. Kövér László**, az Országgyűlés elnöke és **Dr. Drozdy Győző** kurátor adták át.

A **Gábor Dénes Tudományos Diákköri Ösztöndíj**at **Józsa János** rektor és **Dr. Drozdy Győző** kurátor kezéből vehette át az elismert hallgató.

Ezt követően a vendégek tájékoztatást kaptak
- a Miskolci Egyetem és az Alapítvány által kiírt *Gábor Dénes Diplomatervezési Ösztöndíj* és
- a *„Jövő jövendölés”* címmel meghirdetett *Gábor Dénes Középiskolai ösztöndíj* pályázatok, valamint
- a szegediek által rendezett és általunk is támogatott Gábor Dénes Számítástechnikai Emlékverseny eredményéről.

Az ünnepi rendezvényt a közösen elénekelt Szózat zárta.

A jelen lévők, az ünnepség fővédnökének, az Országgyűlés elnökének vendégeként vehettek részt a díjazottak tiszteletére rendezett állófogadáson.
Ezt követte a Gábor Dénes-díjasok Klubjának rövid összejövetele, melyen **Darvas Ferenc** elnök az új díjazottakat a Klubba invitálta.

Média megjelenés

Az eseményről az MTVA MTV1, MR1, DUNA TV, a Kossuth Rádió, az Inforádió, az MTI, a Magyar Hírlap, Magyar Idők tudósított. Az internetes hírportálokon és a szaksajtóban folyamatosan jelennek meg a híradások.

Kiadvány

Az Alapítvány éves kiadványa

A Gábor Dénes-díjjal kitüntetettek életútját, innovációs eredményeit és a középiskolai ösztöndíjjal kapcsolatos gondolatokat is ismerteti a díjátadás napjára megjelent alapítványi kiadvány.
Az alkotó megismerés szolgálatában álló elismerésekről Dr. Palkovics László, Dr. Freund Tamás, Dr. Szabó Gábor és Dr. Csépe Valéria, Havass Miklós a díjak értékéről és a díjazottakról Jamrik Péter értekezett, Gyulai József a mérnöki tevékenységről fejtette ki gondolatait.
Az alapítvány éves kiadványából 300 példányt biztosítunk a felsőoktatási intézményi, városi és ODR könyvtárak részére. További kb. 500 példányt a helyszínen megjelent vendégek, a tudományos, műszaki, innovációs szervezetek, a szakmai szövetségek képviselői és a díjazottak kaptak kézhez.

Köszönjük a Gábor Dénes-díj anyagi, szakmai és erkölcsi támogatását.

Prof. Gyulai József
a kuratórium elnöke